

Slovenski dom

Stev. 149

V Ljubljani, sredo 3. julija 1940

Leto V

Nemško uradno poročilo o uspehih in izgubah v bitki za Francijo

Po uradnih podatkih je padlo od začetka nemške ofenzive 10. maja pa do premirja 27.000 mož, pogrešajo jih 18.000, ranjenih pa je bilo 111.000 mož

Berlin, 3. julija. o. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je izdalo daljša poročila o poteku in uspehih vojnih operacij v Franciji od 5. junija do sklepa premirja. Poročilo pravi, da se je bitka za Francijo začela 3. junija z letalskim napadom na Pariz. Dne 5. junija so trije nemški armadni zbori pod poveljstvom generalov Rundstedta, Bocka in Loeba začeli napad za predor francoske severne fronte čez spodnjo Sommo. Boji za predor Weygandove črte so trajali štiri dni, nakar so nemške motorizirane čete pod poveljstvom generalov Klugeja, Reichenaua in Straussa prebile francosko fronto. Nagli oddelki so 10. junija prišli do Rouena ter začeli obkroževati francosko vojsko ob zahodni obali. Predor je omogočilo letalstvo, ki je razbilo železniške zveze in zaledju in onemogočilo prevoz francoskih čet na ogrožene dele bojišča.

Glavne operacije so se začele 9. junija v Champagne in na desnem bregu reke Meuse, kjer so se Francozi dva dni divje branili, dokler niso letalski oddelki pomagali nemški pehoti, da je prebila francoske postojanke ob Aisneji. Skozi ta predor so vdrele pripravljene motorizirane in tankovske divizije, ki so 11. junija prekorale Marno. Po nekajdnevni boj se je prodiranje nadaljevalo proti jugovzhodu in proti švicarski meji, druge nemške vojske pa so prekorale spodnjo Seino in začele obkroževati Pariz, ki ga Francozi niso branili. Nemci so v Pariz vkorakali 14. junija, s čimer je bilo severno francosko bojišče strto. Nato so začeli nemški oddelki preganjati francosko vojsko.

Dne 14. junija so vojske generala Loeba napadle Maginotjevo črto in jo predrle, s čimer je

bilo presekano francosko severnovzhodno bojišče. Dne 15. junija so Nemci pri Kolmarju vdrli čez Maginotjevo črto v Vogeze. Tudi predor Maginotjeve črte je omogočilo močno letalstvo.

Po padcu Pariza so Nemci neprenehoma preganjali francosko vojsko in ji onemogočili, da bi se zbrala na Loire. Ker je francoska vojska izgubljala udarno silo, je maršal poslal prošnjo za premirje, ki je bilo podpisano 22. junija ob 18.50. Dne 25. junija ob 1.35 so bile ustavljene sovražnosti proti Franciji. Največji vojaški pohod vseh časov je bil končan po šestih tednih z največjo zmago v zgodovini.

Odločilno zaslugo za ta uspeh ima nemško letalstvo pod poveljstvom maršala Göringa in pa protiletalsko topništvo.

Od nemške mornarice so v bojih sodelovali zlasti lahki bojni čolni, ki so pri Dunkerqueu podpirali delovanje letalstva, druge ladje pa so pobirale mine in omogočile plovbo. Podmornice so ves čas delovale pred francosko obalo in pred Anglijo.

Razlog za ta neprimerljivi uspeh ni v številni premoči nemške vojske, ki je 10. maja napadla z manjšimi silami, kakor pa so bile angleške, holandske, belgijske in francoske. Napad se je začel iz slabih postojank proti mogočnim utrdbam. Res je bilo nemško letalstvo močnejše, toda globlji razlog je v revolucionarni sili nemškega narodnega socializma, ki je ustvaril najboljšo vojsko na svetu, omogočil najpopolnejše priprave ter največjo drznost v zamisli in vodstvu operacij. Poudariti je treba tudi osebno iunaštvo nemških poveljnikov in vojakov.

Nemške izgube so naslednje:

Na čelu svojega armadnega zbora je padel poveljujoči general v. Speck. Prav tako je padlo v času od 5. do 25. junija 16.822 častnikov, podčastnikov in vojakov vseh vrst orožja. Izginilo je 9921 častnikov, podčastnikov in vojakov. Ranjenih je bilo 68.511 častnikov, podčastnikov in vojakov.

Od 10. maja do premirja je padlo, v kolikor je bilo doslej ugotovljeno, 27.074 častnikov, podčastnikov in vojakov, izginilo jih je 18.384, ranjenih pa je bilo 111.034. Skupne izgube znašajo torej na nemški strani 156.493. V svetovni vojni so znašale nemške izgube leta 1914 na zahodu 638.000.

O izgubah nasprotnika v letu 1940 ni nobenih podatkov. Nemci so ujeli čez 1.900.000 francoskih vojakov, med njimi je pet poveljnikov francoskih armad in okrog 29.000 častnikov. Od 5. junija so dobili celotno oborožitev in opremo za 55 francoskih divizij, brez oprave in oborožitve Maginotjeve črte in ostalih francoskih utrb. Med tem plenom je skoraj vse težko topništvo Francije ter nepregledne količine vojnega materiala, opreme ter polna skladišča. Sovražno letalstvo je izgubilo od 4. junija v letalskih borbah 383 letal, zaradi delovanja protiletalskega topništva 155 letal, na tleh pa je bilo uničenih 239 letal. Dalje je bilo izgubljenih 25 aparatov, za katere se ne ve, ali so bili zbiti v letalskih borbah ali pa z ognjem protiletalskega topništva. Po tem takem je nasprotnik izgubil 792 letal ter 26 zapornih balonov.

Angleški in nemški načrti za novo gospodarsko ureditev Evrope

Nemčija hoče evropsko gospodarstvo urejati sama

Berlin, 3. julija. m. Londonski »Times« je včeraj pisal v uvodnem članku o »nujnosti novega reda v Evropi«. Če se hoče evropska omika še nadalje obdržati, je potrebno, da se vse socialno življenje organizira na podlagi centralizirane uprave. Anglija — pišejo »Times« — ne more dopustiti, da bi Evropa še nadalje predstavljala mešanico samostojnih gospodarskih enot, od katerih bi vsaka lahko postala neodvisen gospodarski sistem.

V zvezi s takšnim pisanjem »Times« je včeraj ugledna osebnost iz nemških krogov pred zastopniki tiska poudarila, kakšno je uradno stališče Nemčije do tega vprašanja. Omenjena osebnost je poudarila načelno točnost izvajanja v omenjenem članku. Ta ugotovitev pa je prišla že zelo prepozno, ker bo nov gospodarski red v Evropi organizirala Nemčija. Ne gre tu za vprašanja posameznih držav, temveč za na-

logo, ki se tiče vse Evrope. Gospodarski liberalizem je na koncu svojega življenja. Finančni kapital nima nobene moči več. Delo in red sta temeljna stebra novega evropskega gospodarskega življenja. Denar bo vložen v proizvodnjo, vse gospodarsko življenje bo pa urejala država.

Pravilnosti in nujnosti takšnega sistema nihče v Evropi več ne oporeka. Evropska trgovina se bo osvobodila angleškega vodstva. Norveška na primer je bila dozdaj v gospodarskem oziru zelo odvisna od Anglije, doživela pa je novo razdobje gospodarskega poleta ter bo dobavljala svoje surovine Nemčiji. Trgovinske zveze Nemčije s tujino postajajo čedalje tesnejše. Nemčija lahko v vojnem času izvaža v nezmanjšanem obsegu. Nova doba — končuje ta uradna osebnost — bo prinesla Evropi nove možnosti ter bo z lastnimi močmi zagotovila evropski celini blagostanje in nov gospodarski razmah.

Kako in zakaj je Romunija sprejela sovjetske zahteve

Poročilo romunskega zunanjega ministra Argetoiana

Bukarešta, 3. julija. Rador. Zunanji minister Argetoiano je na skupni seji odborov za zunanje zadeve parlamenta in senata podal poročilo o dogodkih v zvezi z odstopitvijo Besarabije in severne Bukovine. Argetoiano je poročal o zgodovini izmenjav not med Sovjetsko Rusijo in Romunijo. Prebral je ultimativno noto Sovjetske Rusije v noči med 26. in 27. junijem. Sovjetska Rusija je v njej zahtevala brezpogojno odstop Besarabije in severne Bukovine po zemljevidu, ki je bil priložen.

Kronski svet je sklenil, da se sovjetska zahteva ne zavrne, ker je bilo nemogoče brez kakršnekoli zunanje pomoči dati odpor. Poslana je bila v Moskvo brzojavka, da se miroljubno rešijo vprašanja, ki bi lahko povzročila zapletanje med Sovjetsko Rusijo in Romunijo in da je romunska vlada pripravljena začeti v prijateljskem duhu razpravo o sovjetskih predlogih. Sovjetska vlada naj določi kraj in dan za pogajanja. Zavezniki in prijatelji so sveto-

vali, naj sprejme Romunija sovjetski ultimati, da bi se izognili vojni v tem delu Evrope. Sovjetski odgovor je prišel v noči med 27. in 28. junijem. V sovjetskem odgovoru je bilo rečeno, da romunski predlog ni točen, da ni jasno povedano, ali Romunija sprejme odstopitev Besarabije in severne Bukovine. Sovjetska vlada je predložila izpraznjen Besarabije in severne Bukovine v 4 dneh, začeti z 28. junijem.

V tem roku bodo sovjetske čete zasledile ozemlje, naznačeno na zemljevidu skupno z mesti Cernovice, Kišinev in Akerman, ki naj bi jih Sovjeti zasedli že 28. junija. V sovjetski noti je bilo načeto tudi vprašanje odgovornosti za ohranitev železniških prog, lokomotiv, vagonov in mostov, skladišč, letališč, tovarnih itd. Romunska vlada je predložila imenovanje komisije obeh držav, ki naj bi reševala sporna vprašanja. Sovjetska vlada je v svojem odgovoru vztrajala na tem, da romunska vlada odgovori najdalje do 28. junija opoldne. Položaj je bil jasen. Ali odstopiti ozemlje ali pa stopiti v vojno. V drugem primeru nas je čakala borba z veliko močnejšim sovražnikom. Na zunanjo pomoč nismo mogli računati. V takih razmerah bi vojna pomenila uničenje naše vojske, tako da bi država ostala brez varstva proti morebitnim drugim napadom. V takem položaju je bilo važno, da ostane romunska vojska nedotaknjena. Imeli smo zaupanje v življenjsko moč romunskega naroda. Romunska vlada je z boleščjo sprejela pogoje, ki jih ni mogla odkloniti, da se izogne vojni in posledicam, ki bi nastale, če bi obe državi zgrabili za orožje in začeli sovražnosti v tem delu Evrope.

Bukarešta, 3. julija. m. Rador poroča: Na včerajšnji seji vlade je po poročilu zunanjega ministra Argetoiana spregovoril predsednik vlade Tatarescu, ki je med drugim dejal:

Besarabija je bila vedno in bo ostala romunska pokrajina.

Romunija bo izpolnjevala svoje obveznosti do Sovjetske Rusije. Govor je predsednik vlade Tatarescu končal s pozivom na vso državo, naj bodo vsi Romuni združeni in složni okoli prestola.

Vesti 3. julija

Član vrhovnega sovjeta SSSR Zdanov je prišel včeraj v Reval.

Nemško-francoska komisija za izvedbo premirja je včeraj v Wiesbadenu sprejela več sklepov za demobilizacijo francoske vojske.

Škoda zaradi vojne na Norveškem je večja kakor so sprva mislili. Samo za obnovo uničene industrije bo potrebnih blizu milijardo dinarjev, poročajo nemški listi.

Uspešna oborožitev Amerike je odvisna od tega, koliko časa bo angleško brodogradništvo varovalo Atlantski ocean. Zato mora Amerika ta dragoceni čas izkoristiti in dati vso potrebno pomoč Angliji, da bo dalje vzdržala. Amer. obramba se mora raztegniti na vsa območja, od koder bi lahko sovražnik izvedel rušilne napade na ameriška mesta. Tako je govoril novi ameriški vojni minister Stimpson.

Za novega italijanskega guvernerja v Libiji je po smrti maršala Balba imenovan maršal Graziani.

Nova boljševiška vlada v Litvi bo kot prvo svojo nalogo izvedla ločitev Cerkve od države v tem smislu, da Cerkve ne bo uživala več pravic, ki ji gredo po konkordatu.

V kanadskem letalstvu je bilo delo tako pospešeno, da so v enem letu izvedli program za koliranje pilotov, ki je bil prvotno preračunan na dve leti.

Angleški minister za gospodarsko vojno Dalton je včeraj v poslanski zbornici povedal, da je Anglija izdala vse potrebne ukrepe za blokado tistih francoskih obal, ki so pod nadzorstvom Nemčije in Italije.

Odpoved angleških poroštev Romuniji pomeni konec angleške politike na evropski celini in na Balkanu, sodi »Frankfurter Zeitung«.

Iz Berlina je bil izgnan dopisnik največjega švicarskega dnevnika »Neue Zürcher Zeitung«, ker je svojemu listu poročal, da Nemčija ni zadovoljna z ruskimi koraki v Baltičkem morju.

Nemško 26.000 tonsko križarko »Scharnhorst« so po angleškem uradnem poročilu včeraj že tretjič napadla angleška letala ter jo trikrat zadela in zažgala. Križarka je v plavalni popravljalnici plula iz Norveške proti Nemčiji.

Do hudih neredov je prišlo — po poročilu italijanske tiska — na otoku Cipru pri vpoklicu novih obveznikov za angleško vojsko. Demonstracije so zahtevale odcepitev otoka od Anglije.

Nemčija bi utegnila od Španije zahtevati, da dovoli njenim motoriziranim enotam prehod čez svoj ozemlje za kopni napad na Gibraltar in za prehod v Afriko. S tem bi bila Španija potegnena v sedanjo vojno. Da se to prepreči, bi bil potreben odločen nastop angleške vojske v Afriki proti Italiji. Tako razpravljajo nekateri angleški listi.

V prvih treh tednih vojne med Italijo in zavezniki je bilo pri letalskih napadih na italijanska mesta po italijanskem uradnem poročilu 91 ljudi ubitih, 77 so ubile letalske bombe, ostale pa drobci protiletalskih izstrelkov. Ranjenih je bilo 392 ljudi, od tega 339 od letalskih bomb.

Pri pomorskih operacijah v Sredozemlju in v Rdečem morju je bilo po angleškem uradnem poročilu dozdaj uničenih 13 italijanskih podmornic od skupnega števila 120, kolikor jih je Italija imela v začetku sedanjega vojne.

Predsednik italijanske vlade in vrhovni poveljnik vseh oboroženih sil, Mussolini, je po obisku pri zahodni italijanski vojski poslal prestolonasledniku Umbertou, poveljniku te vojske, pismo, v katerem pravi, da se je italijanska vojska od 21. do 24. junija borila na 300 km dolgi fronti v višavah nad 2000 m ter prebila prvo francosko obrambno črto do 32 km daleč. Da je bil boj hud, dokazuje mnogo tisoč padlih in ranjenih, ki so dokazali, da ga ni človeškega rodu, ki bi v takih vojnih okoliščinah pokazal tolik mir, prezir nevarnosti in ravnodušnost.

V Odesi je začela posloovati mešana sovjetsko-romunska komisija, ki bo urejala vse zadeve, ki se tičejo prenosa oblasti v Besarabiji in severni Bukovini na Sovjete.

Senator Pitman, predsednik zunanjepolitičnega odbora v ameriškem senatu, je izjavil časniki, da bi sporazumno sodelovanje angleškega, francoskega in ameriškega brodogradništva lahko omejilo delovanje Nemčije samo na evropsko. S to izjavo spravlja v zvezo odhod ameriškega brodogradništva s Havajskih otokov. Ki je odplulo v smeri proti Panamskemu prekopu in bo nato križarilo v Atlantiku.

Indijska pomoč za Anglijo

Nerworyok, 3. julija. AA. DNB: Kakor poročajo iz vodečih irskih krogov v Newyorku, je angleška vlada ponudila v zadnjih dneh poročila svobodni državi Irski proti morebitnemu napadu Nemčije. Irski naj bi za to izročila svojo obrambo angleškemu vodstvu. Angleška ponudba o poročilih sloni na obljubi pomoči, ki bo dana v političnih in čestih entah, v kolikor so te enote na angleškem ozemlju.

Anglija ponuja Irski poročila

New Delhi, 3. julija. Reuter: Voditelj Indijcev Gandhi je objavil vabilo vsem Angležem ne glede na to, kje prebivajo, naj sprejmejo za reševanje sporov miren način, brez nasilja. Spori med narodi naj se rešujejo brez vojne. Gandhi je izjavil, da je obvestil indijskega podkralja, da daje svoje usluge na razpolago angleški vladi, v kolikor bi podkralj menil, da bi imel od tega praktične koristi za izvedbo ciljev, navedenih v omenjenem vabilu.

Predsednik birmanske vlade je ponudil angleškemu guvernerju pomoč Birmanije. Izrazil je hvaležnost za angleške usluge ter ponudil brezpogojno pomoč za vso vojno. Angleška vlada je s svoje strani obljubila, da bo razpravljala o sporazumu, po katerem naj bi Birmanija dobila pravice dominiona takoj po zmagovito končani vojni.

Prvi jugoslovanski poslanik potuje v Moskvo

Carigrad, 3. julija. Prvi jugoslovanski poslanik v Moskvi, dr. Milan Gavrilović, je prišel s svetnikom poslanstva Markovićem in osebnim poslanstvom davi v Carigrad. Poslanika so na železniški postaji sprejeli in pozdravili jugoslovanski veleposlanik v Ankari dr. Ilija Šumenković, sovjetski generalni konzul Georgijevski z vicekonzulom, jugoslovanski generalni konzul Hadži Gjorgjevič z vicekonzulom Nikolajevičem ter častni jugoslovanski konzul Ščerbina. V toku današnjega dneva se bo dr. M. Gavrilović vkrcał z osebnim poslanstvom na jugoslovansko ladjo Lovćen, s katero odpotuje v Odeso.

Laval - voditelj nove francoske politike

Newyork, 3. julija. m. Kakor piše »Newyork Times« iz zasedenega Pariza, tam pričakujejo, da se bo sedanji predsednik francoske vlade maršal Petain v kratkem umaknil iz političnega gibanja, in sicer iz zdravstvenih razlogov. Novo vlado bo sestavil Pierre Laval, ki bo začel izvajati takoj novo notranjo in zunanjo politiko. Ustanovitev izven parlamentarne nacionalne fronte in uvedba korporativnega režima v Franciji bo cilj notranje politike novega predsednika Lavalja. V svoji novi zunanji politiki bo Francija zahtevala naslonitve na Italijo in Španijo ter bo skušala uresničiti idejo latinskega bloka, za katero se je Laval zavzemal že prej, ko je prišel na oblast, to je za abesinske vojne.

Angleške vojne priprave na Daljnem vzhodu

Shangaj, 3. julija. m. Britanske oblasti pospešeno utrjujejo svoje postojanke v Singapuru in vsem področju Malajskega polotoka. Dobro poučeni krogi izjavljajo, da je novi položaj na Daljnem vzhodu, ki je nastopil zaradi nepopolnjenosti stališča Japonske, prisilil britansko vlado, da mobilizira vse svoje moči v tej pokrajini, da bi se lahko uprla vsakemu napadu. Isti krogi poudarjajo, da ne bo središče britanskih obrambnih operacij več samo Singapur, temveč ves Malajski polotok.

Neprestani letalski napadi na Anglijo in na Nemčijo

London, 3. julija. o. Sovražna letala so včeraj podnevi v severovzhodni Angliji bombardirala več mest. Pri tem zračnem napadu je bilo ubitih 12 ljudi, 120 pa težje in lažje ranjenih. Pomoči pa so sovražna letala čepet bombardirala južozahodno angleško ozemlje. Podrobnosti o teh napadih še niso bile objavljene.

London, 3. julija. o. V noči od ponedeljka na torek so angleški bombniki napadli nemško vojno luko Kiel, čistišnice petroleja v Hamburgu, železniški most v Hammu ter industrije v Duisburgu. Poškodovanosti je bilo več letališč, tako v Kölnu in Textelu in so povedo izbruhnili veliki požari. Pri Rotterdamu so pomorska letala vrgla v zrak skladišče orožja ob prekopu ter poškodavala tamošnje naprave. Štiri letala se niso vrnila.

Letalsko ministertvo je izdalo tole sporočilo: Sročili so sovražna letala izvedla napad na severovzhodno angleško obalo.

Ministertvo za državno varnost sporoča: Ob sročnem sovražnem napadu na neko mesto v severovzhodni Angliji so bile ubite tri osebe, 60 pa jih je bilo ranjenih.

Berlin, 3. julija. DNB: V noči med 30. junijem in 1. julijem je bilo vrženih na neko predmestje Hamburga več zažigalnih in eksplozivnih bomb. Bombe so padle na naselbino enostanovanjskih hiš. Med žrtvami tega angleškega zračnega napada je mati in petleten otrok. V napadu je bil zadet in hudo poškodovan tudi dom za pohabljenec poleg cerkve. Ob tej priliki je bilo ubitih in ranjenih tudi več otrok, ki žive v domu.

Sreda, četrtek in petek bodo odslej brezmesni dnevi

Belgrad, 3. julija. AA. Na podlagi čl. 1. uredbe o spremembah obstoječih predpisov in izdajanju novih je ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo dr. Andresa predpisal te spremembe in dopolnila k uredbi o varčevanju z živili:

Čl. 1. uredbe o varčevanju z živili se spreminja in se glasi: Sreda, četrtek in petek se določajo v vsej državi za brezmesne dneve. Te dni je prepovedana vsaka prodaja svežega telečjega, govejega in svinjskega mesa. Restoracije, javne kuhinje in drugi gostinski obrati te dni ne smejo servirati jedil s telečjim, govejim in svinjskim mesom. Ta prepoved se ne nanaša na notranje dele živali (možgani, jezik, pljuča, srce, jetra, ledvice, vampe in druge notranje dele).

Čl. 2. Tretjemu členu uredbe se dostavlja: Izjemoma sme po predlogu živinodržavnikov pristojna prvostopna splošna upravna oblast odobriti klanje telic in junic pod enim letom, če niso dobre za refo ali če nastopi primer nujnosti. Za odobritev, ki ga izdaja splošna upravna oblast, ni treba plačati nobenih pristojbin.

Čl. 3. Minister za trgovino in industrijo bo izdal podrobna navodila za izvrševanje te uredbe.

Čl. 4. Uredba stopi v veljavo tretji dan po objavi v »Slovenskih novinah«.

Kaj so pozabili vzdati

Ljubljana, 3. julija.

O večeršnjem dejanju v Zvezdi poročamo na drugem mestu. Ravno zaradi slovesnosti in narodne pomembnosti tega dogodka pa ne moremo iti mimo dejstva, da je slavni spomeniški odbor s preblesčnimi umetniškimi, literarnimi, političnimi in narodnimi imeni pozabil vzdati včeraj v kamen še nekaj drugega. Namreč pripombo za pozne rodove, naj oprostijo svojim pradedom, da navzlic slavni imenom v spomeniškem odboru niso vsi skupaj znali toliko svojega jezika, da bi bili v spomenik, ki stoji v sruču Slovenije in ki so ga postavili Slovenci s svojimi prispevki, vzidali listino v kolikor toliko pravilni, če že ne umetniški slovensčini. Ta slovesna listina, plod naših sil sestavi v vsaj šolarsko pravilni slovensčini zgodovinski besedilo, ki ne obsega niti sto besed. Protestirati moramo v imeu tistih, ki so za spomenik velikemu kralju s težavo zbirali prostovoljne dinarčke, da se spomeniški odbor s tako slovesno norčujo iz njih in iz namena, za katerega so zbirali! Pozna pokolenja bodo na nas res lahko ponosni!

Zavarovanje podstrešij pred letalskimi napadi

Ko je mestni zaščitni hrud naročil hišnim posestnikom, naj pospravijo podstrešja zaradi nevarnosti požarov ob letalskih napadih, so res pokazali prav veliko razumevanje in tudi poskrbeli, da so stranke s podstrešij spravile razno šaro in navlako, ki je najbolj nevarna za ogenj. Komisije so pregledale 1196 stanovanj ter ugotovile, da so hišni posestniki v 957 primerih ustregli predpisom. K tem lahko prištejemo še 180 delno uredjenih podstrešij, a samo 99 podstrešij je ostalo takih, kakršna so bila prej. Samo 6 posestnikov je izjavilo, da bodo glede predpisane ureditve podstrešij vložili prošnjo na mestno poglavarstvo. Tako so danes z malimi izjemami vsa podstrešja lepo pospravljena ter že s tem precej zavarovana, da se ne razširi ogenj. Mnogo slabše je pa z zavarovanjem ostrešja samega, ki bi moralo biti impregnirano ali vsaj pobeljeno, da je les kolikor toliko varen pred ognjem. Tudi glede predpisane tlaka na podstrešjih bo treba še zelo veliko storiti ter obiti vrata s pločevino itd. Predvsem pa moramo opozoriti, da vsaka hiša mora za svoje varstvo imeti potrebno gasilsko orodje, saj nabava ne zahteva velikih stroškov. O tem se lahko prepričamo, če prečitamo brošuro »Letalski napad... Varujmo se!«, ki jo mestni zaščitni ured brezplačno deli ter jo je že mnogo tisoč razdelil zlasti na prolektarski zaščitni razstavi. V tej poljudno pisani brez-

Janez Borštnar:

»O švica, moja švica...«

»Tak kakor vsi mladi. Samo v politiko se vtrikajo in mlade ljudi baje v nekako vojsko zbivajo, pošene kristjane s komunisti zmerjajo, vera jim je pa deveta briga. Kaj mislite, ni čudno, da vera peša, ko ni dobrih duhovnikov. Stari so še, kakor treba. Pogledite vašega župnika! Vsa čast mu. No, onile kotel nam je daroval.«

Od kurilnice sem so privlekli velik kotel in ga prali z vodo, kvanto in smehom.

»Dič, se je vstopil oni možakar pred vodo, čeden kotel, ravno tak kakor oni iz kurilnice. Zdal bomo imeli kar dva. Dič, lačni ne bomo, če bosta vsak dan polna.«

»Bosta polna, bosta. Prosit bomo šli v sosede vasi, saj so še dobri ljudje na svetu, ki imajo tudi za delavca odprto srce.«

»Dič, ta ni slab! Še s polnimi trebuih bomo štrajkali. Potem šele jo bomo brenkali. Dič, nismo ne za v smeti.«

»Ne, ne. Tovariši, korajža velja! Na svidenje!«

Onim je odleglo. Ustnice so se jim širile in kar samo se jim je smejalo, ko so gledali kotel, ki se jim je zdel znan, kot da so šli vsak dan dvakrat mimo njega, a so le trdno verjeli, da je župnikov.

»Dič, pa je spet naša zmagala. Ampak vodja, ta je pa tič! Iz Ljubljane je, a je vse prav povedal. Preklete se spozna. Kaj, pa kako je na strehi govoril! Naš fajmošter se lahko skrifejo. Dič, tale bi moral za ministra, ki je naš in prebrisan!«

»Ja, tako je prebrisan, da je čudno,« so pritrdjevali drugi. Skozi razbita okna je zahreščala harmonika. Čez dvorišče so pale sence vrtečih se pa-

Šah

Botvinik in Rogozin se bijeta za prvenstvo Rusije

V Rusiji že nekaj časa traja šahovski dvoboj med znanima vele mojstrima Rogozinom in Botvinikom. Ta boj naj odloči, kdo bo sovjetski prvak v šahu. Brez dvoma so imeli mnogo bolj prav oni, ki so že pred začetkom dvoboja med Rogozinom in Botvinikom prerokovali, da bo zmagal Botvinik, saj je to Rus, ki si je dozdaj razen Aljehina, ki uradno sicer ni več Rus, priboril še največ lavorik na raznih mednarodnih turnirjih. Že takoj prva kola sedanjega dvoboja med njim in Rogozinom so pokazala, da je Botvinikova igra silovitejša. Dozdaj sta omenjena vele mojstra odigrala že devet kol in si je Botvinik priboril že 6,5 točk. Rogozin pa samo dve in pol. Botvinik je štiri igre dobil, pet pa jih je končalo neodločeno. Torej dozdaj se ni izgubil, pa se je zaradi svoje izredne iznajdljivosti vselej znal rešiti, vsaj napol. Sodeč po dosedanjih uspehih skoro ni dvoma, da si bo prvenstvo Rusije osvojil Botvinik.

„Film“ je naslov neki reviji,

ki je letos osvežila slovensko občinstvo na ta način, da mu v nerodnem slogu stresa svoje »modrije« o tej za presojanje in ocenjevanje kar močno kočljivi zadevi. Kljub nekakšnemu izgovarjanju bralec povsem jasno razbere, tako iz teksta kakor iz slik in sodb o vrednosti enega in drugega filma ter kljub temu, da skuša s skopimi vrsticami o drugih filmskih produkcijah vzbujati videz »neutravnosti« in »objektivnosti« — je bilo pregledovalcu že v prvi kakor tudi v vseh drugih številkah jasno, kakšna »potreba« je prav za prav priključila to revijo v življenje in za katerim grmom tiči tod zajec. Ta »Film« vzbuja popolnoma predriljiv dojem, da ni prav nič drugega kakor reklamna edicija nekih filmskih družb, ki so zadnje čase pri nas s svojimi deli čedalje močnejše izgubljale kredit. »Film« naj bi v tem pogledu kolikor mogoče »reševal«, kar se še rešiti da.

Poseben učenjak po vsem videzu sedi v uredništvu te revije. Nobena reč svetlosti njegovega uma ni pogodi, vse ji je puhlo in ničevno. V zadnji številki se je ta tuč pod mernikom spravila celo nad nas, ki že leta prinašamo objektivne, od vseh resnih ljudi za točne priznavane filmske ocene. Možakar se je s svojega visokega prestola namišljeno »zrelosti« in »dogane uravnovešnosti« obregnil — ko govori o filmu »Bel ami« — ob nas ter nas počastilo z uničevalnim vzdevkom »zaletavi filmski poročevalec« »Slov. doma«. Očita nam, da se sicer tako radi skopljemo na vsako boljše filmsko delo (že vemo, kakšno in čigavo mora biti po mnenju tega g. veleurednika filmsko delo, če naj velja za »boljšee«). Dalje »ugotavlja«, da »razumnejši del publike sicer gotovo ne prilagodeva svojega kriterija njegovemu mnenju«. Če je v tem »razumnejšem« delu tudi ta gosp. estetski strokovnjak »Film«, potem se tudi mi prav radi pridružujemo njegovi ugotovitvi.

Temu mlademu strokovnjaku svetujemo, naj najprej stopi s smešne višine, kamor ga je bil ponesel čez moči podjetni duh, drugič naj bo zmernejši in previdnejši v sodbah — če že res pri »Filmu« nimajo drugega tiča za to kočljivo nalogo — tretjič, naj ne veže otrobov, ker je to delo v vsakem pogledu le preveč ne-hvaležno, in četrto, naj se tako v pisani kakor zgovorni besedi prav gotovo najbolj sebi v korist odvdi ciferaste tona, v katerem »kramljac« s svojimi bralkami. Če je kaj glavnice, nam bo za te štiri nasvete še prav hvaležen. — Tole za piko, za P. S. pa naj nadebudni mladi gospod izve, da z njim o takih težavnih rečeh kakor je film, nimamo več namena »divantiti«. Morda ima za diskusijo pripravljen kakšen drug tema, v katerem se ne le čuti, ampak je tudi dejansko bolj doma. S prisrčnim pozdravom!

plačni belorodeči brošurici imamo prav vse, kaj moramo pripraviti za varnost podstrešij in tudi, kako napravimo zmes za opletek tramovja, kako morajo biti vrata obita s pločevino itd., da bomo čim bolj varni pred ognjem. Seveda je tu opisano tudi vse najpotrebnejše orodje za gašenje, ki je pa kaj preprosto, kakor n. pr. ročna brizgalna, čeber z vodo, s cunjami ovita metla in podobno. Da pa podstrešja v kratkem spet ne bodo zanemarjena in zašarjena, opozarjamo, da bodo podstrešja pod stalnim nadzorstvom mestnega zaščitnega urada.

Ljubljana od včeraj do danes

Zjutraj si včeraj prav gotovo ni nihče mislil, da bi utegnili čez dan še dobiti nevihto. Pa smo jo. Sicer ni bila huda in tudi naglo je minila, dežja pa je le prinesla toliko, da so tisti, ki od doma niso bili vzeli dežnikov, godrnjali in se jezili. Zvečer se je spet lepo zjasnilo, davi je mesto objemala megla, pa že kmalu dopoldne se je razkadila in iz hladnega jutra se je napravilo popolnoma jasno, izredno lepo dopoldne.

V spomenik je bila vzidana spominska plošča

Včeraj ob pol 12 dopoldne so se zbrali člani ožjega odbora za postavitev spomenika blagopokojnemu viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju ter odšli v Zvezdo, da bi vzidali v spomenik spominsko listo. Predsednik odbora je to listino, ki predstavlja svinčeno ploščo, v katero je pasar A. Pirnat po zasnovi inž. arh. H. Husa, vložil v podstavek kraljevega spomenika. Posvetilo slove: »V letu Gospodovem tisoč devetsto in štiri-desetem, v mesecu juniju smo položili v zavetje kamna to ploščo, ki naj sporoča poznim pokolenjem našega rodu, da je bil tega leta v sruču Slovenije, v beli Ljubljani postavljen likovni spomenik viteškemu kralju Aleksandru I. Ujedinitelju z dobrovoljnimi prispevki vseh slojev slovenskega naroda kot znamenje njegove ljubezni in hvalečnosti in potrdilo njegove volje, da hoče ostati svobodna na svoji zemlji, v kraljevini Jugoslaviji, združen s Hrvati in Srbi. Čuvajmo Jugoslavijo! Odbor za postavitev spomenika viteškemu kralju Aleksandru I. Ujedinitelju.«

Tudi hudo živih sanj ne gre jemati preveč zares

Nekateri ljudje dajo na sanje od sile veliko. Skoraj prisegajo nanje, v hiši pa imajo en sam

Ponarejalca denarja pred sodniki

Maribor, 2. julija.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča so razpravljali dane o falsifikatorski aferi iz Statemberga pri Poljčanah. Ni bila to nobena velika afera, vendar pa je stvar zelo zanimiva že zaradi tega, ker dokazuje, kako je razširjena med našimi ljudmi ponarejevalska strast kljub vsem nevarnostim, ki grozi ponarejevalcem in pa tudi zaradi tega, ker kaže, da se tisti, ki sta ga enkrat sodišče in kaznilnica zaznamovala, ne more nikoli več dokazati svoje nedolžnosti, če priča proti njemu tudi samo sum, brez stvarnega dokaza.

Pred sodniki sta sedela na zatožni klopi 45-letni posestnik Jurij Pušnik iz Statemberga, in 55letni brezposelni, že večkrat predkaznovani klatež Anton Oprešnik iz Podčetrka. V začetku februarja so orožniki v Poljčanah izvedeli, da se nahaja pri posetniku Pušniku v Statembergu že dalj časa neki sumljiv možiki, ki nič ne dela in katerega Pušnik skrbno prikriva pred sosedi. Orožniki so naredili pri Pušniku neprijeten obisk ter so zalotili na njegovem domu Oprešnika, o katerem so takoj ugotovili, da je bil že večkrat kaznovan ter je sedel v kaznilnici 4 leta zaradi ponarejanja denarja. Takoj so zasumili, da bo njegovo bivanje pri Pušniku spet v zvezi s takšno zadevo ter so Pušnikovo domačijo temeljito preiskali. Pri tem so našli celo kovačnico za vliivanje in izdelovanje 20 dinarskih kovancev. Bilo je več kalupov z modeli kovancev, dalje posoda za taljenje kovine ter poln kilogram kovinskega prahu, iz katerega naj bi se kovanci izdelovali. Pušnik je skrajja tajil, da bi imel kakšno zvezo s temi predmeti, potem pa je priznal, da je izdelal kalupe popolnoma sam ter si v Mariboru nabavil tudi vse ostali material, da pa ni nameraval denarja zares ponarejati, temveč je delal samo poskuse z vliivanjem. Ta izgovor pa orožnikov ni ganil ter so oba, Pušnika in Oprešnika zaprli.

Danes je pri razpravi vzel Pušnik vso krivno na sebe. Zagotavljal je sodnike, da je popolnoma sam prišel na misel, da bi denar izdeloval in da Oprešnik za vse skupaj niti vedel ni. Tudi Oprešnik je vztrajno zanimal vsako krivdo in vsako zvezo s ponarejenimi dvajsetki. Pušnik je zatrjeval, da pozna Oprešnika že iz svetovne vojne. Meseca januarja je prišel Oprešnik, ki so ga nedavno izpustili iz kaznilnice, k njemu ter ga prosil za streho in hrano, ker nima denarja ter ne ve, kam bi se zatekel. Pušnik ga je sprejel ter ga obdržal pri sebi. Sodniki pa so bili mnjenja, da Pušnik gotovo ne bi tako velikodušno zastojal redil Oprešnika cel dva meseca, če ne bi imel z njim posebnih

leksikon, ki se mu pravi »sanjske bukve«. Dobe se tudi taki, ki pravijo, da »se jim je doslej še vse«, kar so sanjali, tudi dejansko v življenju izpolnilo. To prepričanje samo po sebi sicer še ni hudo nevarno, v izjemnih primerih pa lahko sanjalca kakor tudi druge ljudi spravi v nerodne sitnosti.

En tak primer se je prav pred nedavnim zgodil tudi v našem belem mestu. Kar nenadoma je na ljubljanski policiji zapel zvonec, in za njim se je javila nujna zahteva, da je treba za vsako ceno najti nekega uglednega ljubljanskega podjetnika. Belgrajska policija je zahtevala, naj tega gospoda naša policija nemudoma poišče. In naši policijski organi so se tudi res nemudoma spravili na delo. Ker ga ni bilo v Ljubljani, so na vse strani odbrzeli ponj avtomobili, in ko so ga našli, so ga odpeljali na policijo.

Kaj pa se je tam izkazalo? Gospod je preveč verjel v resničnost svojih sanj. »Vse se mi je doslej še spopolnilo, kar sem sanjal,« je dejal. Prejšnjo noč je imel hude sanje, v katerih je videl, da upravniku mesta Belgrada grozi smrtno huda nevarnost. V svoji grozi vni in v svoji neomajni veri v nezmotljivost svojih sanj je brž zjutraj vstal in telegrafiral belgrajski policiji. Ta seveda brž na noge, češ, kdo si je izmislil to neslanost. Nemudoma je o svojevrstnem telegramu obvestila ljubljansko policijo, ki je stvar v prav kratkem času pojasnila.

Ljubljanska policija je za zdaj preveč neomajnega vernika v nezmotljivost sanj samo strogo opozorila, prihodnjič pa bo postopala popolnoma kakor postopa v primerih, kjer kdo bega varnostne organe z zmotnimi razburljivimi vestmi. Pa bo tudi prav, kajti kam pa bi prišli, če bi se njeni organi, ki so že itak preobteženi z nujnim, resnim delom, morali ukvarjati še s sanjalci in njihovimi domisleki. Vsekakor je bil to sam po sebi zanimiv primer, ki bo hude sanjalce za bodočnost opozoril pred prenapljenimi koraki, pa če bi se jim kdaj kaj tudi še tako neznansko živo sanjalo.

Zborovanje društva prijateljev Golnika

Pretekli teden je naše društvo v prostorih zdravilišča imelo svoj prvi redni letni občni zbor, katerega so se udeležili vsi bolniki in številni okoličani, ki so vsi člani našega društva. Med običajnim dnevnim redom je predsednik dr. Robert Neubauer podal izčrpno poročilo o delovanju društva v prvem letu obstoja. To delovanje se je moralo omejiti zaradi velikega obsega društva v prvi vrsti na zelo težavno organizacijo. Vendar pa se je posrečilo pridobiti veliko število članov iz vseh delov naše države. Celotno 10 ustanovnih članov, ki so prispevali vsak po 2000 din, je moglo društvo pridobiti prvo leto. Ko sta podajala svoje poročilo še tajnik in blaginjak, je članstvo z veseljem vzelo na znanje, da se je društvu posrečilo pridobiti za svoje namene skoraj 80.000 din, ki se deloma že izrabljajo, deloma pa jih bodo uporabili čisto v smislu društvenih pravil za podpiranje siromašnih bolnikov, ki jim društvo omogoča zdravljenje, in za podpiranje družin onih bolnikov, ki se zdravijo na stroške kake blaginje, ki pa le težko vzdržijo v zdravilišču, ker njihove družine niso dovolj preskrbljene. Razni so še načini, s katerimi se uveljavlja društvo, ki ima samo ta namen, da lajša gorje, ki ga prizadene tolikim tisočim jetika.

Izvoljen je bil odbor s predsednikom dr. R. Neubauerjem na čelu. V odboru so zastopani vsi važnejši kraji naše države. Svoj dosedanj uspeh je društvo doseglo v glavnem s pomočjo poverjenikov po vseh večjih mestih Jugoslavije. Ob priliki občne zboru apeliramo zopet na našo javnost: **podpirajte naše društvo, podpirajte uboge jetične bolnike, pomagajte za delavno ljubeznijo, da bi se to zlo kmalu zatrl!** Pristopajte kot člani, pomagajte nam kot poverljivci!

Pred koncem je skupščino počastil g. ban dr. Marko Natlačen, pokrovitelj protituberkuloznega gibanja v Sloveniji. G. ban se je tokrat mudil na Golniku, da bi si ogledal, kako napreduje gradbeno delo pri železniškem oddelku. S svojo navzočnostjo na skupščini je g. ban ponovno pokazal svoje globoko razumevanje za vsa vprašanja protituberkuloznega gibanja.

Sirite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

Njej vse sile, dokler ne sedemo za skupno mizo, kjer nam bo pravica rezala belega kruha, vsakemu veliko in enako!

»Judež!« je jekalo v množici, škrtalo v onemogli jezi in iskalo, iskalo venomer. V čudno mistiko je vzhajala masa, v novo vero, ki se je odevala v davno pozabljene podobe o Jurlezu v svetem pismu. Dvignile so se pesti v zarotitev, v novo molitev k nepoznanemu bogu in njih molitev je bila kletev...

Govornik je stopil v maso, ki se je prelila v novo podobo. Bila je ogromen stroj. Nešteto batov je sunilo, zagrabilo, strahotno se je zganilo kolese, zasumelo, mlelo, gradilo, da je koprena prahu zagrnila tovarno.

Ob vhodu, ob vsaka vrata in luknjo se je postavila straža. Prva kolona delavcev je stopila na cesto. Obrnila se je v večerno stran, od koder je med veje daljnih jagnedi vstajal farni patron sv. Mihael. Slišo, da sporočijo brato tam veliko novico, da so se uprli in da so se z njimi dvignili tudi v Boru, Kozjem in pri Sv. Marti...

Druga kolona se je obrnila v jutro, se zazibala na brv in se usmerila proti Boru, Hožjemu in Sveti Marti, da tudi tam sporoči veliko novico, da so se uprli in da strajkajo tudi pri Sv. Mihaelu, naj se le še sami korajžno dvignejo.

Tretja kolona pa se je na cesti razpršila v vse vetrove po pomoč, za katero so imeli za seboj velike žalje.

Bilo je sonce enajste ure, bilo je vedro pomladno nebo in bil je košček sveta med Sv. Mihaelom in Sv. Marto, odti v prvo cvetje in pesem kosa in delavsko koračnico:

Zdaj naša je pravica, svoboda in potica, ha-ha...

(Nadaljevanje prih.)

bo utrudil in preskusil vašo moč, če je je še kaj.

Pod njim so škripale silne željusti in se napejale v jezi in moči.

»Prihajali bodo od podjetja plačani najemniki, da bi udri do strojev in začeli z delom. Zato naj vaša straža ne zaspi ne podnevi ne ponoči in zveto čuva to svetišče. Vsaki dve uri naj se izmenja. Tudi orožniki utegnejo priti ali vojaštvo. Zato ne hodite domov. Tu boste jedli in spali in tudi mašo boste imeli ob nedeljah. Gospod, ki je naše misli, jo bo daroval. Dober gospod, ljubi delavce. In preganjajo ga kakor nas. V trpljenju pa je postal naš brat.«

Pod seboj je čul smrkanje. Tudi sam je pljunil po strehi in si obrisal brke. Nato se je napel in zarjul, da je množici zastala sapa.

»Bratje in sestre! Tretje pa je naš največji sovražnik, sovražnik naš življenje in smrt. Z lahkoto nas more uničiti, spravi od tod na cesto, v ječe, na vešala. Naš največji, smrtni, kdo je? Ali ga ne poznate? Ali ga ne čutite med seboj. Vas nič zona ne obletava? Vas ni groza?«

Množica je splahnela sama vase, sople rezko, strmela, čakala.

»Najhujsi, najnevarnejši! Med vami je. Z vami se brati in ga ne poznate. Judež mu je ime!«

»Judež!« se je utrgalo množici iz nabreklih prsi. Delavci so se začeli razmikati, vsak je oprezal, kje bo izsledil izdajalca.

»Judež!« je povzel govornik. »Za prekleto hudičev groš bo prodal naše solze, žulje, vaše žene in otroke. Za prekleto hudičev groš vas bo izdal, spravil na cesto, v zapor, na vešala.

Bratje in sestre! Judež! Zdaj veste. Če je, je med vami. Vi glejte, kdor ga spozna, ga lahko brez greha ubije. To je vaša naloga.

Od tu in tam

Razne živinske bolezni povzročajo veliko škodo živinoreji. V hrvaški banovini so izračunali, da so lani razne bolezni naredile ljudstvu za več kakor 500 milijonov dinarjev škode. Organizacija pomoči je bila preveč počasna, da bi bilo mogoče pravočasno zavezati val kužnih bolezni. Zavaljo tega je hrvaški ban odločil, da poslej ne bodo živinozdravniki samo v krajih s sedežem glavarstva, temveč tudi v posameznih občinah. Banovina skuša urediti živinozdravniško službo tako, da bo prožnejša, učinkovitejša in cenejša. Skušala bo storiti tudi vse potrebno, da bodo kmetje dobivali cenejša, če že ne zastoj zdravila zlasti za zatiranje parkinskih kužnih bolezni, kakor sta slinavka in parvica ali pa svinjska rdečica. Banska oblast bo zgradila tudi posebne živinozdravniške ambulante tam, kjer ne bo mogoče postaviti rajonskega živinozdravnika.

Jadranska straža v Zagrebu je sklenila ustanoviti poseben zavod, ki bo preučeval vsa vprašanja, ki so v zvezi z Jadranskim morjem, zlasti pa odnos človeka do morja. Mnogo so na seji zagrebskega društva govorili tudi o govoricah, da je plovba ob naših obalah in morju nevarna. Društvo je sklenilo storiti vse, da bodo tudi letos nova krožna potovanja po Jadranskem morju, ki bodo dokazala vsej javnosti, da so lažnjive in iz trte izvirne vesti o nevarnosti plovbe pri nas.

Železniški minister inž. Bešlić si je pretekle dni ogledal dela na novi železniški progi od Vrbovskega do Črnomlja. Spremljala sta ga ban dr. Marko Natlačen in senator dr. Kulovec. V Črnomlju so ga pričakovali generalni ravnatelj državnih železnic, ravnatelj ljubljanskega železniškega ravnateljstva ter drugi višji uradniki železniškega ministrstva. Gostom na čast je črnomljski župan priredil zakusko. V ponedeljek zvečer se je minister Bešlić odpeljal spet v Ljubljano, nato pa v Belgrad.

Novi ban vardarske banovine Živojin Rafajlovič, bivši minister, je že prevzel svoje poše od prejšnjega bana dr. Andrejeviča. Ko je novi ban prispel v Skopje, so ga sprejeli z velikim navdušenjem. Pri sprejemu so bili mestni župan, poveljnik armade in zastopniki drugih oblasti ter vseh veroizpovedi. Mestni župan je želel novemu banu, da bi bil vesteren pospeševatelj koristi vardarske banovine.

Tri ciganke vedeževalke so prišle v Novem Sadu. Policija se je stalno trudila, da bi vedeževalke pregnale iz mesta, kajti doslej so te sleparke še vsako svojo žrtev temeljito oskubile. Značilno pa je, da ne nasadajo vžrakam samo preprosto ljudje, temveč tudi tako imenovani boljši ljudje, ki skrbno ščitijo vedeževalke, da jih oblasti ne bi zasledile. Nedavno so tri ciganke dobile v svoje krempeljke neko uradnico, po imenu Slavko Mašera. Ciganke so ji obljubile, da ji bodo načarale vse mogoče in nemogoče. Seveda se brez denarja čarati ne da. Za vsako čaranje so ciganke izmislile po 1500 din. Šele čez čas je uradnica prišla do spoznanja, da je cigankam naselila in da od vsega vedeževanja ni bilo nič. Naznanila je stvar policiji, ki je vse tri ciganke kmalu prišla.

6.600.000 dinarjev je plačala država lastnikom radijske postaje v Belgradu kot odškodnino za razlastitev, ki je bila nedavno izvedena. Posebna komisija poštnega ministrstva je dolgo ocenjevala premoženje postaje in je nazadnje določila zelo nizko odkupno ceno, katero pa radijska družba ni hotela priznati. Pozneje je uprava mesta Belgrada kot pristojna oblast odredila, da mora država plačati odškodnino 6.600.000 din. To je bilo sedaj izvedeno, obenem pa je bila imenovana nova uprava radijske postaje, katero vodi kot predsednik bivši minister dr. Voja Janjić. Člani komisije pa so zastopniki ministrstva in dva vseučiliška profesorja. Oseba in uradništva pa nova uprava ne bo spreminjala, kakor je bil izjavil podpredsednik komisije šef osrednjega tiskovnega urada Predrag Milojević.

1. julija je stopil v veljavo novi trgovinski sporazum med našo državo in Italijo, po katerem se bo povečal naš izvoz. Tako bo smel naš izvoz v Italijo doseči vsoto 800 milijonov lir. Načrt predvideva izvoz 10.000 vagonov pšenice in 5000 vagonov kromarice, toda z naše strani je bil postavljen pogoj, da se pri izvozu upošteva letošnja žetev, ki pa utegne biti precej slabša kakor lani. Skoro polovica vrednosti izvoza pa bo odpadla na izvoz našega lesa. Prav tako bodo izvozili v Italijo velike količine goveda, svinj, masti, cementa, premoga, svilnenih kokonov in več rudnin. Po drugi strani pa bo Italija uvažala k nam riž, žveplo, bombažno predivo, umetno svilo, naravno svilo in industrijske izdelke. Da bi pa plačilni sporazum dobro posloval, bo skrbela posebna klinirna komisija, ki se bo sestajala v primeru potrebe.

Silovito neurje je popolnoma opustošilo pred nekaj dnevi Vransko polje blizu Biograda ob morju, v Dalmaciji. Hludourniki so preplavili in raztrgali vsa skromna polja in uničili vse vinograde. Poročajo, da je bilo uničenih najmanj 100.000 grozdov trsov in ogromno število oljčnih dreves. Ponekod je voda nanesla ogromno kamenja, včasih kamne, ki so bili težki tudi čez 200 kilogramov. Banska oblast v Zagrebu je sklenila podeliti prizadetim kmetovalcem in vinogradnikom večje podpore.

Ogromen star hrast se je podrl blizu Travnik v Bosni. V vasi Rankovičih je stal hrast, ki je bil gotovo najstarejši hrast v državi in na Balkanu, obenem pa tudi najdeblji. 18 ljudi je bilo potrebnih, da so ga dolgo trohneli, pa tudi strele so ga pogostokrat klestile in nazadnje ga je letos strela skoraj odrezala. Ostal je le kos debla, v njem pa je velika duplina, v katero so kmetje postavili oltar. Kadar je tam maša, gre v votlino lahko 42 ljudi.

Lepe denarje zaslužijo v naši državi izvozniki živine, ki kupujejo blago naravnost od kmetovalcev. V ravnateljstvu za zunanjo trgovino so imeli oni dan konferenco, na kateri so ugotovili, da si pridobivajo izvozniki prevelike dobičke na račun kmeta. Izvozniki prodajajo namreč živino in svinje za visoke cene, kmetom pa plačujejo pri živih kilogramski teži po 2,50 do 3 din manj. Ravnateljstvo za zunanjo trgovino je mnenja, da je tak zaslužek previsok in da je treba živinoreji dati več zasluga, kar bo tudi v korist vse živinoreje pri nas. Zato misli sedaj ravnateljstvo izdati posebne ukrepe, s katerimi bo skušalo živinorejcem urediti boljše odkupne cene za živino, ki gre v tujino.

Sličice, zbrane iz naše Ljubljane „Stare nizke cene“

»Stare nizke cene.«
(Ganljiva in tragična zgodba iz anno Domini 1940).
Pozorišče: Ljubljana. Igralci: Premnogi Ljubljanci. Režiser: Mednarodni položaj. »Sniljeno« po sistemu: Sodobna reklama. Copyright by: Nekateri ljubljanske trgovine.
Opomba: Vse osebe in vsi dogodki v tej zgodbi so izmišljeni in je vsaka sličnost s kakršno koli resnično osebo ali dogodkom samo slučajna!
Gong.

Prvi prizor:
Skromen tintomaz si podpira osivelo glavo s komolcem in nervozno potrka s prsti po mizi. Očividno nekaj premišlja.

Kaj?
Časi in razmere se spreminjajo, z njimi pa tudi cene po trgovinah. Prihranil je s pritriganjem na vseh koncih nekaj novčičev za vsak slučaj. In zdaj premišlja, ali morda ni bolj pametno, če bi si nabavil kakšen kos perila zanje, kajti ovratniki pri vseh srajcah so že oguljeni, nogavice so vse že nešteto krat zakrpane na palcu in na petah in z drugimi reči tudi ni nič boljši.

Vzdihne, udari z roko po mizi, vstane, vzame svoj denar, še enkrat ga mlo pogleda, kot kmet voliče, ki so obsojeni za mesarja, in odide v mesto nakupovat.

Bral je bil v svojem časopisu mož sporočilo neke trgovine, da prodaja perilo kljub novim razmeram »še po starih nizkih cenah«. In naš junak je vzel to sporočilo z veseljem na znanje, ker je tudi on ostal kljub novim razmeram plačan »še po starih nizkih cenah«. Zato gre v to trgovino.

Gong.

Drugi prizor:
Trgovina »Pri starih nizkih cenah.«
Junak naše zgodbe vstopi. Čudno se mu zdi, da je trgovina prazna: razen uslužbenec ni nikogar, ki bi hotel kljub starih nizkim cenam izmenjati denar za blago.

»Tale srajca mi je všeč. Koliko pa velja?«
»94 dinarjev.«

»Kako pa to? Pa sem spotoma videl v neki izložbi docela slično srajco za 78 dinarjev!«
»Morda sličen vzorec, gospod, toda v tej kvaliteti ne! Poglejte, saj je bila numerirana že na 110 dinarjev, toda naš gospod še pravi, da bomo dajali, dokler je zaloga, blago še po starih, nizkih cenah, čeprav je vsa naša konkurenca že povišala cene. Mi vemo, da ljudje nimajo denarja in ker bi radi prodali, dajemo še po starih cenah... Pa vendar ljudje skoraj nič ne kupijo!«

Prodajalke so prijazne, govorijo prepričevalno, mož kupi, plača; nakupovat gre dalje: nov klobuk.

Tretji prizor:
Trgovina s klobuki in modnimi potrebčinami.
Naš znanec vstopi.
»Rad bi klobuk, ki bi pristojal meni in teje obleki.«
»O, prosim, prosim! Izvolite si izbrati! Morda tegale zelenega. Najnovejši model!«
»Saj vendar ne gre k tej obleki!«
»Zakaj ne? Klobuk mora biti vedno v kontrastu, vedno temnejši od barve obleke, gospod moj! No, ali pa tale! Ta je iste barve kot obleka! Krasno vam pristoji!«
»Če pa mi je za dve številki prevelik!«
»To nič ne de! Bomo pa papir vložili za trak! Le vzemite ga!«
»Ne...!«
»Pa tegale pomerite! Krasen klobuček!«
»Ta mi je všeč, toda premajhen mi je!«
»Nič hudega! Za dve številki ga lahko raztegemo! In zmeraj je bolje, če je klobuk bolj majhen, kot če je prevelik! Ali naj ga zavijem?«
»Rajši ne! Vidite, tale mi je prav, a kaj ko je čist bel!«
»Najnovejša moda, dragi gospod! Bel klobuk pristoji vsakemu obrazu in k vsaki obleki! Samo da vam je prav, edino to je važno pri klobuku!«

»Naj bo v božjem imenu!«
»Smem priložiti še kravato? — Zanalasč kot ustvarjena k temu klobuku...«
In je kupil naš prijatelj bel klobuk in rumeno kravato, čeprav ni o njih nikoli niti sanjal...
Gong.

Četrti prizor:
Pred izložbo sosedne trgovine.

Junak naše tragedije je kupil že srajco po nizki ceni, klobuk in kravato pa po najnovejši zadnji modi. V izložbi trgovine, mimo katere ga vodi zla usoda, pa zagleda še poletne svilene srajce, lepe za oko in prijetne zaradi svoje cene. Malo pomisli, presteje ostanek v denarnici in vstopi.

»Tako srajco bi rad, kot je v izložbi!«
»Tako gospod! Katero številko? — O v tej številki imamo krasno izbiro! Izvolite pogledati!«
Naš junak pokorno gleda srajco za srajco, ki mu jih nosi trgovca na mizo, čeprav mu srce bije le za ono v izložbi.

Toda glej čudo! Med drugimi mu prinese trgovec pokazati tudi srajco, popolnoma enako oni, ki jo je kupil v trgovini »Pri nizkih starih cenah«. Le druga cena je na njej zapisana: 69 dinarjev...
»Koliko stane ta srajca?«
»69 dinarjev! Lep vzorec, kajne?«
... (izpuščeno za pristno kranjsko kletvico) ...

»Kaj pa je, gospod?«
»Poglejte, jaz sem pa dal pred eno uro za takole srajco nič manj kot 94 dinarjev.«
»Ni mogoče! Saj ni kaj posebnega! Za poletni!«
»Poglejte! Saj je listek še na njej!«
Res je bilo tako. Trgovec se je čudil in pripomnil:

»Nimam nič proti dotični konkurenci! Toda to je pa le preveč... Poletne srajce, kakršno ste vi v moji izložbi videli, pa nimam v vaši številki. So samo največje in male številke, zato so tako poceni. Vzemite nekaj manjšo številko, saj poleti ne zapijemo ovratnikov.«

Naš junak kupi, že iz hvaležnosti, ker mu je trgovec razkrinjal »stare nizke cene« konkurenčne trgovine, za dve številki premajhno poletno srajco.

Gong.

Peti prizor:
Pozorišče kot v drugem prizoru — trgovina »Pri starih nizkih cenah.«
Junak naše zgodbe vstopi, v sebi skrivajoč srd in jezo, s prijaznim obličjem:

»Sem še enkrat nazaj prišel! Ali vam smem nekaj nasvetovati?«
»Prosim, izvolite!«
»Vi bi radi prodali, kajne?«
»Seveda! Zato pa imamo blago!«
»In pravite, da ljudje ne kupujejo, čeprav imate še stare nizke cene, ker nimajo denarja?«
»Res, zelo malo prodamo, čeprav bi se radi iznebili velike zaloge!«

»Veste kaj! Prodajte še kar naprej srajce, ki stanejo v drugih trgovinah 69 dinarjev, za 25 dinarjev dražje, pa se boste kmalu lahko iznebili zaloge in trgovine hkrati! Ker bi rad poznal človeka, ki bi imel toliko denarja, da bi prišel navzlic »starem nizkim cenam« še v drugo v poletno trgovino, če po spoznal, kako ste ga postregli! Tudi mene ne boste več; Z Bogom!«
Gong.

Šesti prizor:
Junak naše tragedije oblači kupljeno, za dve številki premajhno poletno srajco. Z muko jo nategne nase, se skloni in rrrsk! se pretrga srajca od vrha do tal... In spet se vsede siromak za mizo, podpre si roko s komolcem in bobna s prsti po mizi. Očividno nekaj premišlja... Kaj — uganite sami!

Gong. Konec.

(Pravica uprizoritve dovoljena brez tanižeme vsem nižjim uradnikom, drugim pa po osebnem dogovoru.)

Danes premiera sijajne komedije United Artists filma

Mlada srca

KINO UNION, tel. 22-21

Športne vesti

Dirke kolesarjev na podutliski progi

Kakor znano, bodo v nedeljo popoldne ob 14 dalje tekmovali na podutliski krožni progi kolesarski dirkači raznih naših kolesarskih klubov ter tudi nekaj dirkačev zunanji bratskih klubov. Zanimanje za te vsakoletne dirke je čedalje večje in bodo tudi letos ljubiteljski kolesarskega športa gostovo prišli na svoj račun. Kakor vsako leto, bodo gledalci najbolj zasedli točko na podutliskem klancu in pa točko okrog štarta-cilja, kjer se jim nudi najzanimivejši pregled razvoja tekmovalcev.

Kot prva skupina bodo ob 14 štartali turistovski dirkači. Ko bodo ti odvozili predpisana dva kroga (16 km), odpeljejo s štarta junjorji, ki bodo vozili pet krogov ali 40 km. Pet minut po štartu junjorjev pa se bodo vrgli v borbo na razdaljo 64 km ali osem krogov še prvotredni dirkači, tako da bo razvoj dirk za gledalce dovolj pester. Po končanih dirkah vseh treh skupin bodo klasificiranci nagradjeni s spominskimi in praktičnimi nagradami v prostorih Martičeve restavracije.

Plavalni dvoboj Zagrebčanov in Belgrajčanov. V ponedeljek je bil zaključen dvodnevni plavalni dvoboj zagrebskega plavalnega kluba in belgrajškega plavalnega kluba »Bot«. Zmagali so Zagrebčani s tesnim rezultatom 105,5 : 95,5. Doseženi rezultati so spričo slabega vremena in zelo hladne vode kar zadovoljivi. Najboljši rezultat je dosegel na 200 m hrbtno Hugo Drobnik. Njegov čas 2:53,4 je komaj 8 desetink sekunde slabši kakor državni rekord.

V posameznih disciplinah so zmagali: na 200 m prosto gospodje: Balla (Bob) 2:25,2, na 100 m hrbtno dame: Bijelić (Boba) 1:40,4, na 100 m prosto gospodje: Drobnik (ZPK) 1:17,6, na 50 m prosto gospodje: Miletić (Bob) 29 sek., na 100 m prsno gospodje: Dvofak (ZPK) 1:24,7, na 50 m prosto dame: Lipska (Bob) 37,9, v stafeti 4x100 m prosto gospodje: Bob 4:35,2, na 400 m prosto gospodje: Balla (Bob) 5:20,2, na 200 m hrbtno gospodje: Drobnik (ZPK) 2:53,4, na 100 m prosto dame: Lipska (Bob) 1:24,2, na 200 m prsno gospodje: Dvofak

(ZPK) 3:10,8, na 100 m prosto gospodje: Vidovič (ZPK) 1:07, v stafeti 3x50 m, mešano dame: Bob 2:13 in stafeti 4x200 m prosto gospodje: Bob 10:38,8.

ASK je za Akom priredil smuške tekme

Pod spretnim vodstvom našega odličnega alpskega vozača Jeseničana Lojzeta Zvana je imel »Akademski športni klub« (ASK) v dnevi ob 23. do 29. junija smuški tečaj za svoje tekmovalce in narasčajo. Tečaj se je udeležilo mnogo naših članov in noben izmed njih ne more dovolj pohvaliti našega trenerja, ki jim je z besedami in zgledom vplival poguma v srce ter »vorlagoc« v noge. Vsak se o njem pohvalno izraža in priznava, da se je od njega marsičesa naučil. Njemu se moramo tudi v glavnem zahvaliti, da so se naši tekmovalci na tekmah tako dobro odrezali.

Dne 29. junija je bilo I. klubsko prvenstvo v poletnem slalomu. Nastopilo je 25 tekmovalcev. Predvozača sta bila Lojze Zvan in Ciril Praček. Izven konkurence pa so še vozili naša odlična smučarka Lojzka Praček, Marjanca Azmanova in državni prvak smuških poletov v Planici — Rudi Finžgar, vsi veliki prijatelji ASK-a. Rezultati so bili sledeči: 1. Lojze Zvan 1:7,8. 2. Hafner 1:25. 3. Finžgar 1:32,6. 4. Erker 1:35,6. 5. Praček Marjan 1:39,4. 6. Smitek 1:41. 7. Čop 1:46. 8. Megler 1:49,2. 9. Praček Lojzka 1:51,2. 10. Pochyla Marjan 1:51,8.

Naslov klubskega prvaka v poletnem slalomu za leto 1940 si je priboril Ivan Hafner, ki je prevozil težko, 500 metrov dolgo, mestoma zledenelo progo s 30 vratici v krasnem stilu in brez padcev v 41 in 44 sekundah. Klubskemu zmagovalcu je ASK podaril krasno plaketo. Diplome dobila Erker kot drugi v I. razredu in Praček Marjan kot prvi v II. razredu.

Na medklubskih tekmah 30. junija, ki jih je letos organiziral in brezhibno izvedel ASK, je zmagal Lojze Zvan (ASK G.), ki je imel tudi najboljši čas dneva. S tem, da je v najhujši konkurenci zmagal, je dokazal, da je pač momentalno nenadkriljiv mojster snežnih poljan. Drugo mesto je zasedel odlični vozač Lukane, tretje državni prvak v skokih Finžgar, četrto Marjan Praček, ki gotovo dozoreva v vrsto naših najboljših smučarjev. Od ASK-ovcev je to pot zasedel prvo mesto Joža Megler, ki je

Vremensko poročilo »Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlaga v %	Oblačnost od 0-10	Veter smer, (akost)	Pada-vine m/m	Vrsta
Ljubljana	760,6	26,8	15,2	90	0	1,9	dež
Maribor	759,6	25,0	14,0	80	0	—	—
Zagreb	760,4	28,0	18,0	50	5 NE ₂	—	—
Belgrad	758,6	26,0	17,0	70	3 NNW ₂	2,0	dež
Sarajevo	760,6	23,0	14,0	80	6 0	—	—
Vis	758,0	24,0	17,0	80	4 ESE ₁	—	—
Split	758,0	20,0	20,0	50	4 NE ₂	—	—
Kumbar	757,3	25,0	17,0	80	6 N ₂	—	—
Rab	760,2	25,0	17,0	70	5 NNE ₁	7,0	dež
Obzornih	757,5	25,0	20,0	70	5 NE ₂	—	—

Vremenska napoved: Spremenljivo oblačno, nagnjeno k nevihtam.

Koledar

Danes, sredo, 3. julija: Bernardin.
Četrtek, 4. julija: Urh, Berta.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa c. 41; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Ravnateljstvo trgovskega učilišča »Christofor učni zavod v Ljubljani«, Domobranska cesta 15, priredi za svoje dijake v sredo in četrtek, dne 3. in 4. julija razstavo modernega pisarniškega pohištva, računskih strojev in raznovrstnih pisarniških potrebščin. Dijake, njih starše in ostale, ki se zanimajo za tovrstni napredek, vljudno vabimo, da si zanimivo razstavo ogledajo. Razstava je odprta oba dneva dopoldne od 8—12 in popoldne od 3—6. Vstopnine ni. — Ravnateljstvo.

Država je poudarila velik pomen sv. bratov Cirila in Metoda s tem, da je god teh dveh velikih slovenskih apostolov določila za državni praznik. Prav bi bilo, da bi se temu poudarku pridružila vsa Slovenija in še prav posebno njena prestolnica Ljubljana, ki naj bi tudi na zunan dala izraza cirilo-metodski ideji.

Ljubljanski trgovci so v ta namen že več let sem iskali primernega načina, kako bi svoje izložbe čim bolj aranžirali v duhu tega pomembnega slovenskega praznika.

Zupnika Sv. Cirila in Metoda je tudi v tem pogledu prišlo na pomoč, ko je po strokovni oceni g. univ. prof. dr. Grivca in g. univ. prof. dr. Stelata založila prelepo domačo plastiko iz umetniške roke akad. kiparja B. Kalina. Naj bo ta relief, ki si ga je mogoče ogledati v raznih ljubljanskih izložbah, v bodoče okras slehernega slovenskega doma in stanovanja, na praznik sam pa v zunanji poudarek pomembnosti in čestitici sv. slovenskih apostolov pri nas Slovenceh. Zato zlasti na gg. trgovce in razne ljubljanske trdnice apeliramo, da s to povsem slovensko umetnino okrasijo svoje izložbe.

V Češko kočjo na Ravneh pod Grintavcem, ki leži pod severno steno najvišjega vrha Kamniških planin v višini 1543 m, priredi Slovensko planinsko društvo izlet v nedeljo dne 7. julija. Zjutraj ob 6 odpelje poseben avtobus izpred evangelijske cerkve na Jezersko, kamor prispe okrog 7 zjutraj. Po kratkem odmoru nadaljujejo izletniki pot proti Češki kočji, kamor prispejo okrog 11. Za okrepčila bo skrbela oskrbnica te planinske postojanke. Tega dne bo v krogu članov SPD tiha proslava 40-letnice Češke kočje. Povratek z avtobusom iz Jezerskega ob 20, prihod v Ljubljano ob 22. — Planinci imajo torej možnost udeležiti se v Ljubljani nedeljske službe božje.

Fantovski odsek v Mengšu razpisuje lahko-atletski miting za prehodni pokal fantovskega odseka Mengš v Mengšu dne 7. julija 1940. V konkurenci more tekmovali vsak odsek iz kamniškega okrožja. Odseki izven našega okrožja pa morejo tekmovali le izven konkurence. Pokal dobi v trajno last oni odsek, ki si ga pribori dyakrat zaporedoma oz. trikrat v presledkih. Vsak prvo plasirani v posamezni disciplini pa prejme diplomu.

Sporod: Dopoldne ob 8 sv. maša v župni cerkvi, nato blagoslovitev lahkoatletskega igrišča; ob 9 začete mitinga; nadaljevanje ob 3 popoldne.

Vsak odsek ima možnost postaviti neomejeno število tekmovalcev. Vsak tekmovalec naj ima pri sebi legitimacijo, da se izkaže, da je član odseka.

Trbovlje

Prestavitve ravnatelj pri rudniku. Tuk. ravnatelj g. Biskupski je odšel k centrali v Ljubljano, zagorski ravnatelj g. Kolka pride v Trbovlje, na njegovo mesto pa gre g. inž. Burger. Vsi gospodje so s temi prestavitvami prav lepo napredovali. Jim čestitamo!

Velike pritožbe radi slabih občinskih cest prihajajo iz okolice. Denarja je dosti odločenega za ceste, pa gre v druge namene, ali pa ga sploh ne porabijo, da so na koncu leta veliki preostanki. Občinski odborniki, zganite se!

popolnoma brez treninga dosegel odlično mesto ter s tem stopil v vrsto ASK-ovih reprezentantov. Prav tako je bil velika opora ASK-a Erker, ki se je oba dneva sijajno plasiral. V damski konkurenci je zmagala Pračkova Lojzka nad sijajno Azmanovo Marjanco.

Nastopilo je tudi sedem mostev:
1. ASK Gorenjec: Zvan L., Praček M., Kovač.
2. ASK I.: Megler, Erker, Smitek.
3. TK Skala I.: Mrak, Butolin, Burnik.
4. ASK II.: Pochyla M., Sotlar, Cvetko.
5. TK Skala II.: Puc, Rogelj, Pesjak.
6. ASK III.: Natlačen, Hafner, Novak.

Moštvo SK Tržiča zaradi diskvalifikacije Tadia ni prišlo do veljave, sicer bi se krasno plasiralo, o čemer pričata imeni: Lukane, Čarman. ASK je postavil največ mostov, kar dokazuje, da spada v vrsto najagilnejših športnih klubov. Ze sama imena udeležencev nam pričajo o tem, da se za klub zanimajo najširši krogi in naši najboljši tekmovalci, ki so v rekordnem številu obiskali to našo vele-zanimivo smuško prireditve.

Medklubskemu prvaku v letnem slalomu za leto 1940 Lojzetu Zvanu je podaril krasno darilo Hotel »Ko-op« v Martuljku, ki je vsem tekmovalcem tudi priredil razkošno večerjo ter s tem dokazal, da se zanima za podvig športa med našo mladino. Naj mu bo izrečena na tem mestu naša iskrena zahvala. Medklubski prvakinji Lojzki Praček podari ASK krasno plaketo, moštvo Gorenjca pa lično diplomu.

Zakaj je Francija morala izgubiti vojno

Vzroki, kakor jih navaja ameriški častnikar, ki je na lastne oči z letala opazoval bitke

Ameriški poročevalec Taylor Henry, ki se je ves čas vojne med Francijo in Nemčijo mudil na francoskem bojišču in bitke opazoval sam na lastne oči z letala, navaja zdaj zanesljive vzroke, ki so nujno morali dovesti do tega, da je Francija izgubila sedanjo vojno proti Nemčiji. Takole nekako razlaga:

Po neuradnih poročilih je Francija v petih tednih bojev z Nemčijo izgubila poldrug milijon mož, ki so bodisi padli na bojišču, ali pa jih pogrešajo. Te ogromne žrtve je povzročila Hitlerjeva mehanizirana armada, ki je uničila v enem mesecu skoro ves francoski vojaški aparat in zasedla nad polovico ozemlja evropske Francije.

Iz dobro obveščenega vira se je zvedelo, da se je Francija odločila že meseca junija za prositi Nemčijo za premirje zato, ker je bil njen položaj tako obupen, da je Weygand na zgodovinskem nočnem sestanku vlade v Toursu moral priti z resnico na dan in povedati, da je imela Francija tedaj

samo še za tri dni municije

Francoski ministri, ki so se sami prepričali, kakšen je položaj armade ob Sommi in Aisni in kako hitro Nemci prodirajo, so imeli tudi priliko videti, kako obupno so se borili francoski vojniki, a kljub temu niso mogli imeti uspeha. Francoski ministri so bili za trdno prepričani, da bo njihova armada čisto uničena, če se bodo boji še nadaljevali. Zato so se odločili, čeprav s težkim srcem, prositi Nemčijo za premirje. Francoski vodilni krogi pripisujejo ta korak francoske vlade dejstvu, da Francija ni imela zadostnega števila vojakov in je bila Nemčija v očitni premoči. Nemška vojska je bila s tanki in tudi z letali bolj oborožena. Glavno nemško orožje so bila prav za prav letala, kar je možno sklepati tudi iz Petainove izjave, ki jo je dal po radiu in v kateri je dejal, da so si francoske in nemške letalske sile stale nasproti v razmerju 1 : 6.

Od časa do časa sem videl — nadaljuje omenjeni ameriški častnikar — kako so nemška letala v trumah napadla naše postojanke. Skupine po 60 ali 80 nemških bombnikov, ki so jih krile spet skupine po 40 do 60 lovev, so se spustile nad francoske postojanke in jih neusmiljeno obmetavale z bombami. Nemci so vselej napadli z vojsko na tleh in v zraku istočasno. Izvesti so mogli uspešen napad s 400 letali na 9 km široki bojni črti.

Ob začetku vojne so imeli Francozi le 510 napadalnih letal

Ko se je pričela bliskovita vojna proti Holandiji in Belgiji, je vse francosko napadalno letalstvo šlo vsega skupaj samo 510 napadalnih letal! Šele novembra, torej dva meseca po začetku vojne, so v Franciji začeli vaditi letalce za napade z najmodernejšimi letali. Glede tankov je bila Nemčija — kakor rečeno — tudi v veliki premoči na Francijo. Njena vojska je razpolagala z najmodernejšimi tanki, ki so bili izborno opremljeni, in je z njimi izvajala skupne napade, ki niso ostali brez uspeha. Nemci so uporabili v bojih s Francozi 12 divizij tankov. Vsaka jih je imela po 500. Optimisti računajo, da so imeli Francozi okoli 2.500 tankov, da pa to orožje ni bilo ravno najmoderneje. Deveto armado, ki ji je poveljeval general Coraps, je predrla nemška vojska z vso silo. Pri tem nemškemu napadu sem videl skupine po 18 ali 19 nemških tankov, ki so vse hkrati udarile na sovražnika.

Junaško se je držala divizija pri Rethelu

Nemci so osredotočili napad s svojimi divizijami na najbližje odseke. Dosegli so popoln uspeh in so Francoze razpršili na bojiščih, kjer ti zaradi majhnega števila tankov svojih postojank niso mogli več držati. Francoska divizija tankov, ki je branila Rethel in glavni most čez reko Aisne v bližini Maginotovih utrd, je zadrževala nemško prodiranje

vse dotlej, dokler Nemci niso vrgli v boj še večjega števila tankov in vojaštva na te francoske postojanke. Več francoskih armiranih divizij pa je bila nezadostno opremljenih s protitankovskimi topovi. General, ki je poveljeval francoski diviziji ob reki Chiers vzhodno od Rethela, mi je dva dni prej pripovedoval, da so Nemci že začeli z glavno ofenzivo ob Sommi in Aisni ter da je pri njegovi diviziji vse v popolnem redu, razen skupine, ki je bila namenjena za boj proti tankom.

Število nemškega in francoskega voajštva v razmerju 5 : 1

Zavezniki so bili tudi ob Sommi in Aisni dosti na slabšem, ker so Nemci v trumah pošiljali tja nove svoje čete in so bili ponekod nemški oddelki v petkratni premoči nad francoskimi. Posebno velja to za odsek pri Meusi in v Argonih, kjer so Nemci morali tretji dan svoje ofenzive vreči v boj nove divizije, da bi odrezali Maginotove utrdbe.

Poleg tega pa je Francijo doletela sedanja nesreča tudi zaradi tega, ker je dobila premalo pomoči od Anglije. Da so bile zavezniške sile številčno slabše od nemških, je treba pripisovati dejstvu, da se je tokrat borilo v Franciji samo deset angleških divizij, dočim jih je bilo v svetovni vojni na francoskem bojišču 85. Razen tega pa je stopila v vojno

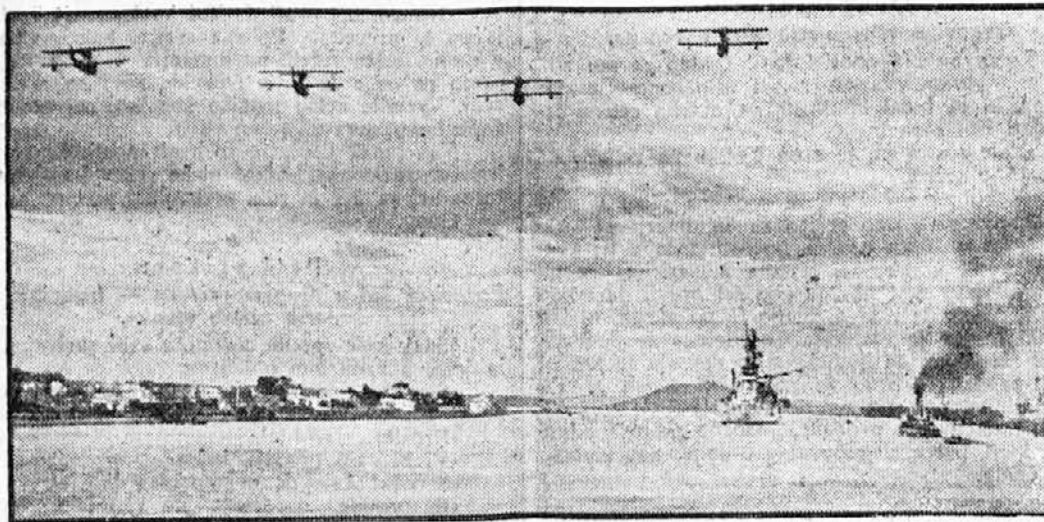
proti Franciji še Italija

Ko je šla Italija v vojno, je padla odločitev. Nemčija je zmigala tem lažje zaradi tega, ker je Francija morala držati večjo število svojih vojakov na italijanskem bojišču.

In na vse zadnje je vzrok francoskega poraza tudi v tem, da je štela Nemčija pred napadom na Holandijo in Belgijo več kot dvakrat toliko ljudi kot Francija. Računajo, da jih je imela Nemčija s prej pridobljenimi pokrajinami kakšnih 97 milijonov, Francija pa komaj dobrih 42 milijonov.

Tudi premalo navdušenja za boj

Še bolj tehten vzrok poraza pa je morda navedel svolski maršal Petain, ko je dejal, da so Francozi leta 1939 pogrešili v tem, ker niso šli pod zastavo z enakim navdušenjem kot leta 1914. Krivo pa je temu spet dejstvo, da niso razumeli vzrokov sedanje vojne. Huda napaka je bila dalje v tem, da so bili med Francozi na bojiščih tudi že po 48 let stari možje, dočim v Angliji do tedaj niso še vpoklicali niti 28 let starih. To dejstvo prav gotovo ni moglo hkrati vplivati na francoske vojsake. Morala jih je zadeti kruta usoda in so deloma obležali na bojiščih, ali pa bili drugače onesposobljeni, da z njihovim odporom ne bi mogli nihče več računati. Padli so, ker je stako velel domovine ukaz, njihova življenja pa imajo na vesti tudi tisti, ki so toliko let vodili usodo Francije, pa še niso spoznali očitne nevarnosti, ki je grozila.

Močno francosko pomorsko oporišče Bizerta v Tunisu.

Kraji, ki so jih te dni zasedli Rusi

Sovjeti očitajo Romunom, da so Besarabijo in Bukovino v poljedelskem in industrijskem oziru čisto zanemarili

Kakor vetrovi, tako se obrača pozornost svetovne javnosti zdaj sem zdej tja po evropski celine in tudi po drugih delih sveta. Zadnje čase je Evropa obrnila svoj pogled na vzhodno stran proti Besarabiji, ki jo je hotela imeti Sovjetska Rusija in ji je zato poslala kratkotalno ultimatum. Vse je šlo gladko, brez večjih spopadov, pravijo uradna poročila. In tako je tudi moralo biti, saj nas je dosedanja vojna naučila, da slabše mora kloniti. Če je že vsa evropska pozornost obrnjena na kraje, ki jih je zasedla te dni sovjetska vojska, naj se pri njih za trenutek zadržimo malo boljše tudi mi. O Besarabiji in Bukovini je moskovski časopis te dni napisal med drugim tole:

Besarabija meri 45.638 kv. km in je po svoji površini večja kot nekatere evropske države, kakor Holandija, Belgija in Švica. Pred dvema letoma je imela Besarabija 3.147.646 ljudi. Nekako 76 odstotkov jih je po statističnih podatkih iz leta 1907. Ukrajincev, Moldavijancev in Rusov, Bolgarov 5. Judov in drugih pa 19 odstotkov. Glavno mesto Besarabije je Kišinev.

Preden so to deželo zasedli Romuni, je veljala za najbogatejšo poljedelsko pokrajino Rusije. Tu sejejo pšenico, koruzo, ječmen in goje sadje, grozdje in tobak. Podnebje je ugodno, zemlja sama pa tudi zelo rodovitna. Niti en odstotek zem-

lje ni neobdelane. Najbolj razvita je v teh krajih industrija živil, mlinarstvo, vinarstvo in pridelovanje tobaka. Iz Besarabije so izvažali vino, kožo, tobak, sadje, žito in dr. Preden so te kraje zasedli Romuni, je bila Besarabija vezana na ruski trg. Uvažali so pa tja tekstilne izdelke iz Moskve, premog iz donskega področja, nafto pa iz Bakuja pod Kavkazom. Romunija je zasedla Besarabijo v začetku leta 1918. To zasedbo sta potrdili tudi angleški in francoska vlada in jo potem tudi uradno priznali.

»Izvestija« pravijo, da je po romunski zasedbi industrija v Besarabiji skoro čisto propadla. Velike spremembe so nastale tudi v poljedelstvu. Ker je propadala industrija, se je tudi ljudstvo v velikem številu začelo seliti iz mest, precej tudi v tujino. Za primer navajajo »Izvestija« glavno besarabsko mesto Kišinev, ki je pod novimi romunskimi gospodarji v štirinajstih letih izgubilo približno tretjino ljudi.

Prebivalstvo tistega dela Bukovine, ki ga je zdaj zasedla sovjetska vojska, veže jezik, narodnost in zgodovino z Ukrajino. Malo prej, preden je Bukovino zasedla romunska vojska (1918), je bilo v glavnem mestu Černovicah veliko kmečko zborovanje, na katerem so zahtevali, da se mora Bukovina priključiti Ukrajini. Na mednarodni mi-

Italijanski maršal Graziani, novi, vrhovni poveljnik vseh italijanskih sil v Severni Afriki.

rovni konferenci pa je bilo leta 1920 odločeno drugače. Bukovino je dobila Romunija. Prebivalstvo je tod po veliki večini ukrajinsko. Bavi se večinoma s poljedelstvom. Goji pšenico, koruzo, ječmen, oves, posebno mnogo pa sade krompirja. Z njim je zasejane celih 20 odstotkov plodne zemlje. Glavno mesto so Černovice, kjer je precej razvita tudi industrija. Tu je tovarna, v kateri izdelujejo stroje, velika livarna in nekaj drugih tovarn. »Izvestija« pripominjajo, da se prebivalstvo Bukovine po svojih običajih in obnemogljih romarjev do Palmire, večina pa jih je umrla strašne smrti v pušavskem pesku.

»Lov na opice. Lahka zadeva. Na kraju, kjer se opice zbirajo, sprožiš brez krogle nabasano pištolo nase. Nato odideš in pustiš tam ostro nabasano orožje. Ko se vrneš, vzameš mrtvo opico in začneš »lov« znova.

Umetnost za šalo. Jajce v steklenici. Zažgi kos papirja in potisni gorečega v steklenico. Pusti, da nekoliko čas gorja. Nato pokrij odprtino steklenice s trdo kuhanim jajcem (brez lupine) tako, da ne propušta zraka. Ko ogenj v steklenici ugasne, se jajce zdaljša in leze polagoma v steklenico.

Radio

Program radio Ljubljana

Sreda, 3. julija: 7.00 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12.00 Bolgari pojo in igrajo (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13.00 Napovedi — 13.02 Radijski šramel — 14.00 Poročila — 18.30 Mladinska ura: Slovenski literarni zemljevid VI: Koroška (g. prof. Fr. Vodnik) — 18.50 Haydn: Škrjančkov kvartet (plošče) — 19.00 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 20.10 O pravicah vpoklicancev v vojaško službo (sodnik g. Jože Tomc) — 20.30 Pevski zbor drž. policijske straže — 21.15 Godalni kvartet s kitaro (gđe Fr. Ornikova, gg. K. Burger, Avg. Ivaičič, Č. Sedlbauer, St. Prek) — 22.00 Napovedi, poročila — 22.10 Operetni napravi (plošče).

Drugi programi

Sreda, 3. julija: Beograd: 20 Bizetijeva opera »Carmen«. — Zagreb: 22 Plesna glasba. — Bratislava: 22.15 Plesna glasba. — Praga: 22.30 Koncert zabavne glasbe. — Sofija: Humperdingova opera »Janezek in Greta«. — Beromünster: 21.30 Pesmi. — Budimpešta: Orkestralni koncert — Bukarešta: 22 Lahka glasba. — Stockholm-Hörby: 22.15 Plesna glasba. — Rim-Bari: 23.24 Pisana glasba. — Sottens: 21 Orkestralni koncert.

65

Prikazali so se duhovni v pisanih oblekah in z značilnim, nič vrednim okrasjem na glavah, kakor je običajno pri koptih. Koračili so proti nam, ki smo bili na konjih, in nam ponudili pozlačen križ v poljub.

General Villa Santa in njegov štab so se pripognili, približali ustnice križu in pozdravili.

Meni so križ ponudili dvakrat. Nihče od nas ga ni zares poljubil. Ni bilo mogoče, če je le vrgel pogled na umazane roke duhovnov in na prav tako umazano sveto znamenje.

Po tem poljubovanju se je duhovščina, katere je bilo kakega pol ducata, zbrala na cerkvenih stopnicah. General Villa Santa je kar s sedla imel nagovor, ki so ga duhovnom prevedli. Ko jim je dejal, da bo njihova vera spoštovana, je skupina vzdignila čudni, rezki abesinski krik veselja.

Villa Santa je potem sprejel odposlanstvo trgovcev, katerih voditelj je bil očitno najpomembnejši med njimi, zakaj nosil je čevlje iz lakastega usnja, prve čevlje, ki sem jih v Abesiniji videl. General je odposlanstvo prosil, naj sporoči ljudem, da ne bodo Italijani več metali bomb, da naj se pobežijo prebivalci vrnejo in pa da bodo Italijani varovali njihovo lastnino.

Odjezdili smo po cestah, ki so bile široke samo pet čevljev, in po suhi, kameniti strugi, ki je tvorila glavno cesto, navzgor do »palace« rasa Sejuma.

Ras Sejum je bil najpomembnejši mož v severni Abesiniji in Haileja Selasija zet. Po kratkem odporu pri prelazu Gashortshiu je Sejum popustil svojo palačo in se z vojsko umaknil. Njegova prestolnica je bila najznamenitejša stavba v mestu, toda štela je komaj pol ducata nizkih poslopij iz pobeljenega kamna in s cinastimi strehami. Obdajal jo je lesen plot.

Italijanski vojniki so na dvorišču kopali grob za truplo, ki je ležalo pod odejo, pokrito z roji muh. To je bil edini Abesinec, ki je padel v boju za Adno. Pet Abesincev je iz Sejumove palače streljalo na napredujoče Italijane in ubilo nekega askarja. Ogenj, ki je prišel za tem, je ubil enega Abesinca, drugi štirje pa so ušli.

Ko je general Villa Santa dal izobesiti italijansko zastavo in je tako uradno zasedel mesto, smo obiskali »palace« rasa Sejuma, v kateri je mrgolelo muh. Tla so bila pokrita s slamo in z grobimi prestirali iz trsa. Pohištva je bilo kaj malo: trije ali štirje polomljeni stoli, robat lesen prestol z nebesom ter star medenast posteljniak. Po stenah so bile preprosto slikane podobe: lev iz rodu Judo-vega, z brkami in krono, pisan tisk o križanju ter nekaj surovih domačih rib z afrikanjskimi živalmi. Krog in krog so povsod ležale prazne vinske steklenice. Villa Santa je dejal, da je ras Sejum oropal italijanski konzulat pohištva in vina, ko je italijanski konzul pred začetkom vojne odpotoval.

Na tlakovnanem dvorišču je stala odprta, pokrita lopa s kamenitimi klopimi, pokritimi bambusovimi prestirali. To je bilo mesto, kjer je ras Sejum sodil. Raztrgane, na roko pisane listine v tigrejščini so bile razmetane po tleh.

Zraven je bila Sejumova molilnica, v kateri je tulil pes, ki ga je Sejum pustil tu. Neki italijanski čistnik je med Sejumovimi listinami našel zlatoobrobljen pergament, listino v angleščini z dne 8. julija 1924, ki je rasu Sejumu dajala »čas spoštovanega viteza in komanderja civilnega reda britanskega imperija«. Listina je nosila lastno-ročni podpis angleškega kralja Jurija V. ter princa Waleskega.

General Villa mi je dal nekaj Sejumovega potiskanega pisarniškega papirja in ovitkov, ki so nosili njegov čudasti grb. Razen pergamenta je bil to edini potiskani papir, ki smo ga našli v »palaci«.

Ko smo jezdili mimo razvalin stare palače cesarja Janeza, Sejumovega deda, proti glavnemu stanu Villa Sante, smo videli, kako je množica Abesincev drla proti Adui nazaj v vrstah in z belimi za-

stavami. Vsi so bili bosi in gololavi, oblečeni v zamazane, pepelnate shamme.

Villa Santa me je povabil k zajtrku. Po dvainštridesetih urah je bil to moj prvi obed. Od razburjenja in napa nistem čutil dosti lakote. Celo pri prijatni generalovi jedi, za katero so nam pogrnili v nekdanjem konzulatnem blevu, nisem ravno čutil, da bi bil lačen kakor volk, čeprav je obed vseboval juho, sveže meso, špagete ter bel kruh.

Prišlo je bilo nekaj italijanskih in francoskih dopisnikov. Razložili smo generalu Villa Santu, kako važno je povedati svetu, da Aduje niso upepelile bombe in da ne plava v krvi. Kajti abesinska vlada je bila sporočila v svet, da je bombardiranje Aduje pustilo tisoč sedem sto mrtvih in ranjenih.

Villa Santa je obljubil, da bo po vojaškem vodu pustil vsakemu izmed nas poročilo do pet in dvajset besedi. Vode so bili med napredovanjem položili po tleh in po trnjevem grmovju. Dejal je, da zaradi nujnih vojaških poročil ne more dovoliti več.

Spisali smo brzojavke, toda dva dni pozneje smo zvedeli, da sploh niso dosegle sveta.

Da bi mogli priti v Asmaro in brzojaviti podrobna poročila, je Villa Santa vsakomur od nas posodil mežga in nam dal tri strele za stražo. Jezdnih živali ni imel, zato smo morali jahati na tovarnih sedlih. To so bili železni okvirji z lesenimi letvami, trdo privezani mežgu čez trebuh. Tovarna sedla niso nikakor bila primerna za prenos ljudi.

Mahnili smo jo na pot ob štirih popoldne, da bi svetu sporočili naše vesti o zavzetju Aduje po Italijanih. S francoskimi in italijanskimi tovariši sem jezdil nepretrgoma sedem ur. To je bila ena najneprijetnejših skušenj, kar sem jih kdaj preстал. Moje noge, kjer so mi mehurji na več krajih popokali, so bile v takem stanju, da nisem mogel razsesti in sem pa tja hoditi peš, da bi se rešil krča in otiskov, ki jih je povzročalo leseno tovarno sedlo.

Uro za uro so naši mežgi plezali po kamenitih stezah gor in dol. Ponoči je bilo to nevarno, ker so se mežgi pogosto začeli spotikati, previsno trnjevo grmovje pa nam je praskalo obraze. Od tedaj ne verujem več v pravilno o mežgu, ki najde v vsaki temi poti.

To nepozabljivo noč sem večkrat začel misliti, da ne bom mogel vzdržati bolečin v togih nogah in sem resno premišljal, da bi kar ostal ob poti, čeprav ni bilo v bližini ne hiše ne tabora.